

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת ארבע כנפות

171

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

אמר רבה; אמר הקב"ה:

"אמרו לפני, מלכיות זכרונות ושופרות"

ראש השנה - והמלחמה ביצר הרע

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

שיהא שם בשביל עצמו, כל ענין שהוא בשביל עצמו אינו כלל בהבריאה לגמרי, כל מכוון הבריאה כל הגידול שלה הוא; זה בשביל זה וזה בשביל זה! וכן הולכים הדברים כסדר למעלה למעלה עד 'נאָתם' הדברים בה' אַלְקִיכֶם' (דברים ד ד), רום הדביקות בה' זהו כשהולך במהלך וסדר. כשרצו חז"ל להתבטא על איוב שכפר בתחית המתים אמרו בלשון זה: 'בקש איוב, להפוך קערה על פיה' שאם אינם הולכים במהלך וסדרם, הכל עומד להפך, הרי אינו יוצא התכלית והמכוון.

ראש השנה הריהו יום הדין יום הרת עולם, צריכים לידע שכל הדין והחשבון שיש להקב"ה עם הבריאה הכל על יסוד זה, אם נכנסים המה בסדר ההנהגה ומהלך הבריאה, אם עומדים הם על יסוד זה להיות לא בשביל עצמו, רק לשמש לאחרים, שזהו מהלך הבריאה ויסודה.

אמרו חז"ל: 'לכדרבי יהושע בן לוי; כל מעשה בראשית, לדעתם נבראו, בקומתן נבראו, לצביונם נבראו. שנאמר: 'וַיִּכְלֹ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם' (בראשית ב א) אל תקרי: "צבאָם" אלא, צביונם' (ילקו"ש א רמז ח) 'מעשי בראשית' ברעתם ובצביונם נבראו. שהרי שאלו לכל הנבראים ולכל עשב ועשב. ואין ללמוד כך, ששאלום אם לבראותם או לא, שהרי היו צריכים לברוא את האדם והוא הרי צריך מה לאכול! ומה יש לשאלם? אלא שאת זה שאלו אותם; אם מסכימים הם לעמוד על עמדם ומקומם, לדאוג בעד הבריאה ולשמש לאחרים!.

וכן שאלו לכל הנבראים הכל על יסוד זה. וכן האדם שהלוא הוא, אם יעמוד על

הנאה, אלא תכליתם שיהא גוף בריא. וכן כשנתבונן הלאה הרי גם זה פשוט, שתכלית של גוף בריא אינו אלא בשביל הנפש. וכן הלאה הולכים הענינים למעלה למעלה, עד שמגיע ל'וְכָל מַעֲשֵׂיהָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם'.

כל זה כשהענינים הולכים במהלכם כמו שהועמדו, אבל אם אין מעמידים דברים על מתכונתם, אז כל הדברים הולכים להיפך וגם הבריאות אינו אלא משום הנאה. וכן כסדר, עד שהכל הוא בשביל עצמו. זה נקרא 'מהפך קערה על פיה'! קערה כשהיא עומדת פיה למעלה ואחוריה למטה, הרי היא כמו שצריכה להיות והיא על מתכונתה. אכן כשהיא עומדת להיפוך, הלוא פשוט שלא יצא ממנה כלום. כן, אם הענינים הולכים במהלכם ובמתכונתם, הרי זה הולך כן כסדר עד התכלית האמיתית. ומסתבר היטב שה'לשם שמים' הוא הקצה האחרון, אבל אם אינם על מתכונתם, נמצא 'מהפך קערה על פיה'.

כשכל הענינים של העולם הזה מסודרים בכל הסדר כמו שהדברים הועמדו, אזי הדברים עצמם מעידים על תכליתם והכל מעיד שאין בכל הבריאה שום דבר

מצינו בחז"ל: 'רבי אליעזר אומר: "בקש איוב להפוך קערה על פיה" (ב"ב טז).'

היינו: פיה למטה ואחוריה למעלה. וצריכין להבין שאין זה מליצה, אלא שיש בזה ענין גדול, כל הדברים שבבריאה יש להם טבעים. כגון: אש מיוחד בטבעו לעלות למעלה, מים יורדים למטה. וטבעי הדברים המעידים לנו על תכונות עניניהם ומהלכם, כל דבר יש לו טבע מיוחד לו, שממנו אנו יודעים את תכונתו, כן הוא בדרך פרט וכן הוא בכלל הבריאה, מי מעיד לנו על תכליתה הגדולה של הבריאה כולה, טבעי הדברים ותכונות הענינים עצמם, הם מעידים ומורים על התכלית הנרצה.

כשנעמיד כל דבר ודבר על מתכונתו האמיתית כמו שהוא, נראה בעליל איך שכל דבר ודבר הותכן והועמד זה בשביל זה וזה בשביל זה. וכן כסדר, עד התכלית הנרצה. אין בכל הבריאה שום דבר שיהא מותקן בשביל עצמו, כל דבר הוא בשביל תכלית האחר, עד התכלית הגדולה מכל הבריאה.

הרמב"ם ב'שמונה פרקים' מבאר מה שאמרו חז"ל: 'וְכָל מַעֲשֵׂיהָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם' (אבות ב יב)

'ואפילו בשעה שהוא ישן, אם ישן לדעת, כדי שתנוח דעתו עליו וינוח גופו, כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ה' והוא חולה. - נמצאת שינה שלו, עבודה למקום ברוך הוא. ועל ענין זה ציוו חכמים ואמרו: 'וְכָל מַעֲשֵׂיהָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם' (רמב"ם יד החזקה דעות ג יב). שהוא פשוט מצד טבעי הדברים, כשמתבוננים הרי פשוט שאכילה ושינה וכן כל שאר צרכי הגוף אינם לשם

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה המלך דברים הטעונים גניזה

1 >>> המשך מעמ' 1

מתכונתו להיות שלא בשביל עצמו, אלא לאחרים!?

וכן כסדר, עד רום דביקות בה' יתברך, וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם.

אמרין בטוטה: 'אמר רבי יוחנן בן שאול: "מפני מה אמרה תורה: "והורדו זקני העיר ההיא את העגלה אל נחל איתן אשר לא יעבר בו ולא ירע וערפו שם את העגלה בנחל" (דברים כא ד)? אמר הקדוש ברוך הוא: "בא דבר שלא עשה פירות ויערף במקום שאין עושה פירות ויכפר על מי שלא הניחו לעשות פירות" (סוטה מו). רואים מזה שהאינו עושה פירות הוא עונש, שכן הוא טבע הדברים של כל הבריאה, לא לעצמו, כי אם לאחרים! כל מהלך הבריאה כן הוא, רק בשביל הכלל ולא בשבילו.

ועל דבר זה נתקנא דואג האדומי בדוד והיה בלבבו שנאה עמוקה שלא הרגיש בה וטעה לומר על עבירה שזו מצוה, דבר לשון הרע על הכהן הגדול בחפצו להציל את שאול שדוד לא ימרוד בו וחשב שעושה מצוה והרג את נוב עיר הכהנים, מעשה שלא יאות להיעשות אלא ע"י גוי רשע כמו טיטוס.

ואיך זאת ירד פלאים? רק מפני "אגדות מוטה" (רש"י: "מוטה" - הטיית משפט) ששלטו בו ועל זה נאמר: "התר אגדות מוטה" (ישעיה נח ו). יש לחזק את השכל ולהשליך ממנו כל השבושים והרצונות, כי "לפתח חטאת רבין!" (בראשית ד ז). ועתה אחר שהרס את המצודה הזו ששמה "אגדות מוטה" מה חובתו? ונשלח רצוצים חפשיים". היינו: לשחרר את השכל השבוי ואסור במאסר יצה"ר שלו, לשחררו ממאסר זה ואז "יכל מוטה תנתקו". אם נשאר עוד בלבנו איזה שבוש וטעות עליו לנתק אותו, עד שיהיה השכל חפשי וחזק ועומד ברשות עצמו.

אלו הן המצודות הגדולים שהיצה"ר בונה סביב העיר הקטנה בקשיות עורף ובקלות ראש, אשר היצר משליט אותם על האדם ו"מציא בה איש מסכן" ו"חכם" זה היצר טוב ו"מלט הוא את העיר בפקמתו" (קהלת ט). כי המסכן הזה האסור תחת שלטונו של השולטן הגדול הוא היצר, יש בכחו לעסוק בתורה להיות טוב ולהתחזק בסייעתא דשמיא לשבור תוקפו של היצר, לנתן את הקשיות עורף ולהכיר מה הוא הכח שמוביל ודוחף אותו לפעול את מעשיו.

אם זה מתוך שקול דעת, או סתם רצון, או תאוה, בין שהוא סתם רצון של תאוה לדבר, או לספר חדשות, לשמוע שיחה של ילדים המוציאה את האדם מן העולם ובין שזוהי הנאת תאוה של מאכל, או משקה, על כולם יש לדעת לבלום ולהתגבר שלא

ישלטו אלה על השכל. והמבחן הוא אם יש ביכלתו לעצור בעד הרצון הרוחף אותו ואז יצאו "רצוצים חפשיים" ואין רשע ואין "מוטה" עוד בלבבו ונמלט ונצול מיד המצודים הגדולים שבנה עליו היצר המלאך הגדול השוכן בנו.

וכאשר הגיע האדם במלחמתו לשבר את המצודות הגדולות והינו עומד בבחינת "סוד מרע", הרי מכאן ואילך המצוה עליו להתחזק ב"נעשה טוב" (תהילים לד טו), כמבואר שם: "הלא פרס לרעב לחמך" (ישעיה נח ז) ועל ידי עסק התורה יגיע האדם לשלמות המעשים, שיהיו כל דרכיו בנועם ושלוח על כל סביביו והשכל יקום על מקומו, להשתחרר מן הרצון הבונה מצודים על האדם. זוהי חובת העבודה להכיר את היצר ודרכי מלחמתו וללחום בו כפי ערכו ומעורמו. וזה הדבר המוטל עלינו בעבודת יום הצום הזה, כי באלה חפץ ה' והוא הצום הנבחר בעיני ה' "הלא זה צום אבקהרהו..." (ישעיה נח). (לקט שיחות מוסר).

שתמליכוני עליכם'

'אמר רבה; אמר הקדוש ברוך הוא: 'אמרו לפני בראש השנה; מלכיות, זכרונות ושופרות. מלכיות, כדי שתמליכוני עליכם. זכרונות, כדי שיבא לפני זכרונכם לטובה. ובמה? בשופר' (ראש השנה לד:). הדבר הראשון שאנו צריכים לעמוד עליו כאן הוא, מה עצום כח התורה הקדושה! שהרי קבלת עול מלכות שמים אינו דבר קל, בכל זאת ע"י אמירת עשרה פסוקים אלו של מלכיות הכתובים בתורה, יכולים אנו לבוא ל'שתמליכוני עליכם' עוד יש לראות כאן רוממות קדושת ישראל! שאם אנו אומרים עשרה פסוקים אלו, אנו באים לכלל זה! "לא עשה כן לכל גוי" (תהילים קמז כ) כי אין זה בכחם, רק בכח "ישאל אל אשר בך אתפאר" (ישעיה מט ג) שמתאספים בראש השנה ונעמדים בתפילה ומזכירים פסוקי תורה ובאים ל'שתמליכוני עליכם'!

והנה ענין 'שתמליכוני עליכם' יש להבין על פי מה שאנו אומרים בכל יום בתפלה; וְכַלְמֵם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם' (שחרית ראש השנה) הקבלה לא היתה עליו, עדין בחוץ הוא עומד! והרי זה כמקבל העול בידיו, אבל אינו מכניס עצמו תחת העול! כלומר: התחייבות והתקשרות במעשה, ללכת בדרך ישר תחת הנהגת עול מלכות שמים שקבל עליו! וזהו; וְכַלְמֵם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם'.

וידוע מאמרו של אדמ"ור אור ישראל וצ"ל שאמר: 'שאפשר שאדם ימליך את הקב"ה באמירת 'שמע ישראל' על כל העולמות ועל כל ד' רוחות העולם, אך העיקר, להמליכו על עצמו זה הוא שוכח'. והוא מה שאמרנו בכיאר של וְכַלְמֵם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם' והבן זה.

וזהו גם מה שאנו אומרים בתפלת ראש השנה; 'מלוך על כל העולם פלו בכבודך והנשא על כל הארץ ביקרך והופע בהדר גאון עזך על כל יושבי תבל ארצה'. ולכאורה, מהי הבקשה של 'מלוך על כל העולם פלו'? והרי הקב"ה הוא ממילא מלך בכל העולם כולו - היה הוה ויהיה! ואם מפני שאין אנשי העולם מכירין במלכותו ית', היה לנו לבקש; ויכירו בכל העולם כולו את מלכותך? ומהו הלשון של מלוך?!

אבל לפי מ"ש כל זה נכלל בתפילת 'מלוך'. כלומר: שכל זמן שאין כבודו ית' מתגלה בעולם, שיכירו כל אנשי העולם במלכותו, הרי הקב"ה מלך בעולם כולו, אבל לא על כל העולם כולו, כי אנשי העולם לא הכירו להיכנע ולקבל עליהם עול מלכותו ית', לעשות רצונו ולקיים מצוותיו. ולכן אנו מבקשים 'מלוך על כל העולם פלו בכבודך והנשא על כל הארץ ביקרך והופע בהדר גאון עזך על כל יושבי תבל ארצה'.

וזהו גם מאמרם ז"ל שהבאנו בתחילה: 'אמר הקב"ה: אמרו לפני מלכיות, כדי שתמליכוני עליכם' כלומר: להמליכוני, אין אתם צריכים, כי מלכותי גם בלא זה, בכל משלה! אבל מה שאני אומר לכם 'אמרו לפני מלכיות' הוא כדי 'שתמליכוני עליכם'! וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו, שביום דין כשיושב הקב"ה על כסא דין, 'כל באי עולם עוכרין לפניו כבני מרון' (ראש השנה ד) אנו נכנסים תחילה ואבינו שבשמים מרמז לנו עצה ומגלה לנו סוד ואומר לנו ומבקש מאתנו, 'אמרו לפני מלכיות, כדי שתמליכוני עליכם'.

כמה שמחה ועונג יש להרגיש כשנזכרים על העת ההיא שתיגע, כאשר אנו מבקשים 'מלוך על כל העולם פלו בכבודך'. ויאמר כל אשר נשמה באפו, ה' אלקי ישראל מלך' (מוסף ראש השנה). והרי כל זה יעוד העתידי אשר אנו מחכים לו בכל יום שיבוא, שיתגלה כבוד מלכותו ית' בכל העולם כולו ויכירו מלכותו. וא"כ אנו הרי זוכים גם עכשיו לעמוד בר"ה ולהכיר מלכותו ית' עלינו, 'אמרו לפני מלכיות, כדי שתמליכוני עליכם'. וכמה עלינו ליקר שעות רמות אלו ולא לאבדם ח"ו במחשבות אחרות זולת קבלת עול מלכותו יתברך. (אור יהל). ■

'תשליך'

"אֲבֹתֵינוּ חֲטְאוּ וְאִינָם וְאַנְחָנוּ עֹונֹתֵיהֶם סָבְלוּנוּ"

'העונות של אבותינו הם אצלנו סבלונות ומתנות'

בראש השנה, לאחר תפילת מנחה נהוג לעשות 'תשליך' כנאמר: **'וְתִשְׁלִיךְ בְּמַצְלוֹת יָם כָּל חַטָּאתָם'** (מיכה ז יט). הולכים לימים ולנהרות, בריכות או מעינות שיש בהם דגים, או עולים על גגות גבוהים ומשקיפים לעבר הים ואומרים סדר 'תשליך'. מנערים שולי הבגדים לרמז שניתן את לבנו לנער את החטאים מעלינו ולהיות נקיים מחטאים. **'עיקר התקון הוא' - אומר בעל הזכרון טוב' מבגדאד - 'הכנעת הלב ותשובה'.**

לומר כך, שאנחנו טובים מאבותינו? אלא שמסופר על אחד מגדולי ישראל שנהג לומר 'תשליך' ביחידות. פעם אחת "התגנב" מאחוריו תלמיד סקרן, לראות כיצד הוא עורך את ה'תשליך' ואולי להבין מדוע הוא עושה זאת ביחידות? תוך כדי אמירת סדר ה'תשליך' הבחין בו ושאל אותו לפרש מעשיו פה. הסביר אותו תלמיד כי הוא רוצה לקחת את העונות שרבו משליך אותם. זהו גם הפרוש של **"אֲבֹתֵינוּ חֲטְאוּ"**. מה שהיה נחשב אצלם כחטא **"וְאַנְחָנוּ עֹונֹתֵיהֶם סָבְלוּנוּ"**. לגבינו, אלה מתנות - סבלונות. ■

טובע, מי יקיים מאמרך? על מי יתייחד שמך? אמר לו הקב"ה: **"חייך, שעל ירך יתיחד שמי בעולם! מיד גער הקב"ה את המעיין ויבש הנהר ועמדו ביבשה"** (תנחומא וירא כב). ה'שדי חמד' אומר: כי עיקר המנהג לילך אל הנהר הוא על שם הפסוק **בשמואל: "וַיִּשְׁאַבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ה'"** (שמואל א ז ו). מסביר רש"י: **"ולפי משמעו, אינו אלא סימן הכנעה, הרי אנו לפניך כמים הללו הנשפכין"**. בנוסח ה'תשליך' אנו אומרים משפט קשה להבנה: **"אֲבֹתֵינוּ חֲטְאוּ וְאִינָם וְאַנְחָנוּ עֹונֹתֵיהֶם סָבְלוּנוּ"**. איך יתכן

ומפני מה הולכים לימים ולנהרות? מסביר המהרי"ל; משום שבמדרש תנחומא נאמר: שכשהלך אברהם אבינו לעקוד את יצחק, קדמו השטן ו'הלך ונעשה לפניו נהר גדול, מיד ירד אברהם לתוך המים והגיעו עד ברכיו, אמר לנעריו: **"בואו אחריי"**. ירדו אחריו, כיון שהגיע עד חצי הנהר, הגיעו המים עד צוארו. באותה שעה תלה אברהם עיניו לשמים, אמר לפניו: **"רבש"ע, בחרתני הודרתני ונגלית לי ואמרת לי; אני יחיד ואתה יחיד, על ירך יודע שמי בעולמי, והעלה יצחק בנך לפני לעולה ולא עכבתי והריני עוסק בצוויך! ועכשיו באו מים עד נפש! אם אני או יצחק בני**

שבת שובה

'רשעים יצר הרע שופטים'

הרוצה לזכות בדין ידיר עצמו שלשה ימים קודם ליום הכפורים מעבירה

שלשה ימים רצופים לפני יום הכפורים, יהיה אסור ליצר לשבת בדינו, כלומר: לא יהיה קטיגור שיקטר עלינו ודיננו יחרץ לחיים טובים". ומדוע בחרו בשבת להקרא 'שבת תשובה'? אומר על כך השל"ה הקדוש: משום שתשובה היא ראשי התבות תענית, שק, בכונה, הספד וצדקה ובשבת הרי אין מקום לכל אלה ופטורים מהם, על כן קבעוה לתשובה מסוג אחר - דברי התעוררות של הרבנים! וקריאה בהפטרת 'שובה ישראל'. ■

הגמרא אומרת: **'תניא; רבי יוסי הגלילי אומר: ... "רשעים, יצר רע שופטין"**. (ברכות סא:). מה פרושם של דברים? שהרשעים שחטאו נדונים על ידי אותו יצר הרע שדחף אותם לחטוא. במשנה בסנהדרין נאמר: **'הַאֹהֲבֵי הַשֹּׁנָא, אֹהֲבֵי זֶה שׁוֹשְׁבֵינוּ. שׁוֹנָא, כֹּל שְׁלֹא דְבָר עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּאַיְבָה'** (סנהדרין ג ה). ושואלת המשנה: איזהו שונא? ומשיבה: **'כֹּל שְׁלֹא דְבָר עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּאַיְבָה'**. מכאן רואים אנו" סיים רבי נפתלי מרופשיץ "שאם לא יהיה לאדם כל קשר עם יצר הרע והוא ישנא אותו במשך

רבי נפתלי מרופשיץ היה ידוע באמרתו החריפות והשנונות. באחת מדרשותיו ב'שבת תשובה' אמר לשומעיו: **"אתם הרי רוצים לזכות בימים אלה בדין לפני מלכו של עולם, יש לי בשבילכם עצה פשוטה כיצד לעשות זאת"**. הס הושלך בבית הכנסת והכל הטו אזנם לשמוע. **"ובכן"**, אמר הדרשן, **"לא דבר קשה אני עומד לבקש מכם. על כל אחד מכם לקבל על עצמו שלכל הפחות בשלשת הימים שלפני יום הכפורים לא יעבור עברה. ומהיכן אני לוקח זאת? מגמרא במסכת ברכות"**.

סדר מלכויותנו'

בכל יום אנו מקבלים על עצמנו עולה של מלכות שמים

בראש השנה העיקר הוא פעולת ההמלכה

מצות ציצת שאמרו רז"ל: 'דאמר מר; "שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות כולן" (שבועות כט.).

וזהו הענין, שאין זכרון עולם הנשמות מפורש בתורה, אלא ברמזים וסתימתו לרוב העלמתו, כי התורה להמון ישראל נתנה ולא ליחידים וכו'. כשם שאין הדג המתגדל במים יודע ומשיג יסוד האש לפי שהוא הפכו, כן העולם ההוא השכלי בהפך מן העולם הזה הגשמי ואין בעל החומר יכול להשיגו בעוד שהוא בחומר. (ברכת מועדיך')

"דָּרָשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ קְרָאֵהוּ בְּהִיּוֹתוֹ קְרֹב" (ישעיה נה ו)

בספר 'חומת הדת' מובא ב'לקח טוב' נושא ה'חפץ חיים' זצ"ל את משלו ואומר: אדם בעל אכסניא שהלשינו עליו לפני השלטונות וכמעט שנגזר דינו לבלות כל ימיו בצינוק ובעבודת פרך. עמד אותו האיש והפך עולמות שכן פרקליטים וסנגורים גדולים שבמדינה, שלח שתדלנים לשופטים של ערכאותיהם, אולם העלה חרס בידו.

אמרו לו אוהביו וידידיו: "דואים אנו שאין לך תקנה אלא לבוא ולהתיצב לפני המלך בכבודו ובעצמו, שכן ידוע הוא כמלך חסד ורודף משפט ואזניו קשובות לבקשת נתיניו. אם אך יעלה בידך להוכיח לפניו צדקתך – בטוחים אנו כי לא יתן לעוות משפט".

אותו מלך היה נוהג אחת בשנה, שהיה פושט בגדי מלכותו ולובש בגדי הדיוט וכך היה יוצא לשוט על פני הארץ, מבלי שידע איש כי הוא המלך. וזאת, כדי שיוכל לראות היטב אם הכל מתנהל למישרין במדינה, אם "אין פָּרְזַן.. וְאֵין צְנֻחָה...". (תהילים קמד) ואין מעוות בדין ומשפט.

והנה קרה מקרהו של מלך זה לעבור בעירו של בעל האכסניא דגן ואף בא להתאכסן בבית מלוגו. ברם, איש לא ידע על כך ואף לא בעל האכסניא עצמו. ימים אחדים לאחר שפנה המלך ונסע משם, נודע הדבר מי היה אותו אורח פלאי. מששמע בעל האכסניא כי המלך

המלוכה!

והרי זה על דרך שאמרו חכמים על הפסוק: **"נִיְהִי בִישְׂרוֹן מֶלֶךְ בְּהַתְאַסֵּף רְאִישֵׁי עַם"** (דברים לג ה). אימתי נקרא "מֶלֶךְ"? בזמן שישראל מקבלים אותו עליהם. ואם לאו, כביכול אינו נקרא מלך.

או כמו שאמרו על הפסוק: **"וְאַתֶּם עֲדִי.. וְאַנִּי קָל"** (ישעיה מג י). אימתי **"וְאַנִּי קָל"**? בזמן ש"אַתֶּם עֲדִי". ואם אין **"אַתֶּם עֲדִי"**, אין **"וְאַנִּי קָל"** כביכול.

זו היא הכונה והדעת ב'מלכויות' דראש השנה. ב'מלכויות' דראש השנה, אין אנו אומרים לו להקב"ה, הנך מלך! אלא שאנו אומרים לו, אנחנו מכתירים אותך למלך!! זו היא פעולה של יצירת המלכות.

'זכרון תרועה'

כתב רבינו בחיי: ומה שבאה פרשה זו סתומה יותר משאר פרשיות המועדים, הענין הוא, מה שידוע בעניני תורתנו הקדושה, אותם שהם מפנות הדת ומעקריה; כי כל מה שהענין יותר נעלם ויותר פנימי, הוא יותר סתום ובא הלשון בו בדרך קצרה ובמלות מועטות. כענין המצוה שבתפילין שהזכיר **"וּקְשַׁרְתֶּם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ"** (דברים ו ח) ולולא הקבלה, לא היינו עומדין על עיקר המצוה מה היא. גם מנין הפרשיות כמה הן, לא היינו משיגים ממשמעות הכתובים. והמקומות שבגוף המיוחדים להם, שבהם ראוי להניחן. וכן

פנינים לפרשה

'יצירת המלכות בראש השנה'

כך לשונו של ה'פחד יצחק'; הכתוב אומר: **"מֵאִיִּבֵי תַחֲכַמְנִי"** (תהילים קיט צח) לפעמים, נלמדת החכמה, דוקא ממהלך הענינים, אצל השונא. וכן הוא גם בענינינו. ('פחד יצחק' ר"ה כד)

הנה בהלכות עבודה זרה קיימא לן דאמירת **'אֱלֹהֵי אֲתָה'** לאליל, דינה כמו עבודה זרה בזריקה, או בשחיטה וכדומה. ובא על זה חדושו של מרן ה'חזון איש'; דאין האומר **'אֱלֹהֵי אֲתָה'** מתחייב משום עבודה זרה, אלא באופן שאמירה זו נאמרת היא בדרך המלכה ולא בדרך של הודאה על עובדא הקיימת מכבר (יו"ד סב יז). כלומר: שהאמירה לא תהיה בדרך הצהרה שמצב כזה קיים ועומד הוא. מפני שהצהרה כזו, אינה אלא אישור של מצב ידוע, שאין המצהיר משתתף כלל ביצירתו של מצב זה. אלא שהאמירה המחייבת את אומרה בתורת עובד עבודה זרה צריכה להיות אמירה של הפעלת ענין המלוכה. כלומר: על ידה של האמירה הזו, הוא ממליך את האליל. והאמירה הזו היא היוצרת את מצב המלוכה.

"מֵאִיִּבֵי תַחֲכַמְנִי" (תהילים קיט)

כאן מצינו החלוק בין קבלת עול מלכות שמים של כל ימות השנה ואמירת מלכויות בראש השנה.

בקבלת עול מלכות שמים של כל יום ויום, אין זה מענינו כלל להדגיש את פעולת יצירתה של המלכות ואנו מקבלים על עצמנו את עולה של המלכות הקיימת ועומדת גם לפני קבלתנו. שונה היא בהחלט 'מלכויות' דראש השנה. משום שעיקרה של 'מלכויות' דראש השנה הוא דוקא פעולת ההמלכה. 'מלכויות' דראש השנה הם הכרתו של המלך. 'המלכויות' דראש השנה, הם הם, המחדשים את

האזינו

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט"

אף על פי שלפעמים איננו מבינים את דרכי הבורא עלינו להאמין שדרכו משפט'

פעם, כשפרשת 'האזינו' חלה ב'שבת תשובה', קרא 'החפץ חיים' בדרשתו את הפסוק "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט" ואמר: אחד היסודות החשובים בדרך התשובה והאמונה הוא לדעת "פי כל דרכיו משפט". פעמים רבות איננו מבינים את הנהגתו של הבורא; מדוע הוא מביא עלינו מכות ואסונות חלילה, מדוע על הרשע הוא מרעיף טובות ועל הצדיק רעות? אבל חובה עלינו להאמין, בלא שמץ של פקפוק שיש צדק ומשפט בכל מעשיו. בדיוק כמו ילד חולה שהוריו נותנים לו רפואה מרה והוא חושב לעצמו, שהרופא וההורים אינם אוהבים אותו. אך האמת היא הפוכה שההורים רוצים ברפואתו וכדי לרפאתו הם נאלצים להלעיט אותו בתרופות הגורמות לו סבל.

כך בורא עולם, אתנו ילדיו. לפעמים, כדי לרפא את תחלואינו הוא נאלץ להביא עלינו סבל, אבל הכל מתוך אהבה "פי כל דרכיו משפט".

הגמרא במסכת בבא קמא אומרת על פסוק זה: 'כל האומר הקב"ה ותרן, הוא יותרו חייו' (ב"ק נ.). אמירה קשה מאד. הרי מצינו במקומות רבים שהקב"ה הוא רב חסד מוחל וסולח ומדוע לומר זאת בקול?

אומר בעל ה'דבר אברהם': יש הבדל בין מחילה ובין ויתור. דבר הניתן במתנה יש לו חשיבות רבה בעיני הנותן, אלא שהוא מעריך את חברו ולכן הוא מעניק אותה לו. כך גם מי שסולח. העבירה חמורה בעיני המוחל, אלא שהוא מעביר על מידותיו ומוחל לו. בויתור, אין לדבר שהוא מוותר עליו כל ערך וחשיבות בעיני המוותר.

על כן 'כל האומר הקב"ה ותרן, הוא יותרו חייו', משום שהוא כופר בקב"ה! וכאילו אומר שאינו משגיח ומתעניין בחטאי בניו על הארץ. החטאים אינם חשובים כלל בעיניו. ■

פעמים בעבר שהוא הצטער על חטאיו וקבל על עצמו קבלות שונות, אבל לא קיימן. ועתה הוא שואל איך יקבל אותי הקב"ה עכשיו, הרי גם בעבר הבטחתי אבל לא קיימתי מדוע אחזור ואטריח את ה' יתברך בהבטחותי ובקבלותי, הרי גם הפעם אני עלול שלא לעמוד בדבורי?

עלינו לדעת שכל השאלות האלו אינן אלא הסתת היצר ואין בהן קורטוב של אמת!

הרי קושיות אלו הינן עתיקות יומין! בני דורו של ירמיה הנביא גם כן לא רצו לשוב בתשובה מתוך זה שהגיעו למסקנה שלא יתכן שתשובתם תתקבל. ונמקו זאת בכך שלא יעלה על הדעת שמי שהמרה את פי אלוהיו, יהיה מקובל ורצוי לפניו יתברך. עיין מה שכתב בענין זה בספר 'כוכבי אור'. התשובה לטענות אלו ברורה, הלא "רם ה'..." יתברך הרבה למעלה מהשגתנו "וְשָׁפַל יְרָאָה" (תהילים קלח). ה' רואה את השפל ביותר, אפילו אם ירד עד שאל תחתית.

ואם כן, מאי נפקא מינה אם כבר חטאת לפניו וקבלת עליך קבלות ולא יצא מזה מאומה? הרי יודע אתה שמידת טובו לקבל בתשובה! ואם כן, מהו ההבדל בין קבלת תשובה הנעשית בפעם הראשונה, לבין מי שהרבה לחטוא ולשוב פעמים רבות?! הגישה המעוותת, כאילו אין מקום לשוב אחרי כמה נסיונות של חזרה בתשובה שנכשלו, נובעת מתוך הסתכלות, הבנויה על מושגי בני אדם. לפי מושגינו, אכן היה מקום לומר שתשובה כזו לא תתקבל. אולם עלינו לזכור "פי לא מחשבותי מחשבותיכם!" (ישעיה נה ח) ולפי הנהגת ה' בטובו הגדול אין שחר ובסיס לגישה הזו.

לא נותר לנו עתה, אלא להתבונן כיצד לשוב. בפשטות נראה לכאורה, שיש לתקן את הפרטים בהם אנו לקויים ולקבל על עצמנו קבלות בעיניים שבהם נכשלנו. אולם אליבא דאמת, אין זה מספיק. הנביא ישעיהו אומר: "יצוב רשע דרכו" (ישעיה נה ז) אין להסתפק בתשובה על הפרטים, יש צורך לחפש לחקור ולמצא דרך חדשה.

לכן צריכים לחזור בתשובה גם בכללים וזוהי למעשה עיקר התשובה. יש להתחזק לדוגמא בכל הנוגע לשבת ותורה השקולים כנגד כל התורה. וכן יש לזכור ש'המעביר על מידותיו, מעבירים לו על כל פשעיו' ועוד ענינים הדומים לזה. ■

בכבודו ובעצמו – אשר רצה לבוא לפניו ולהוכיח את צדקתו – היה בביתו ולן אצלו ויכול היה לדבר אתו פה אל פה ולהשמיע באזניו את טענותיו וכי שעת כושר כזאת היתה בידו והוא החמיצה ללא תקנה – התחיל קורע את בגדיו ומצעק "וי וי! אוי לי ואבוי לנפשי! המלך הגדול ורב החסד נזדמן לבית מלוני ואני יכולתי להפיל תחינתי לפניו ולבקש ממנו על נפשי והחמצתי את השעה! עתה כיצד אגיע אליו והוא רחוק וסגור בארמונו ומאות חיילים עומדים סביבו ושומרים עליו לבל יבוא אליו אדם אשר לא נקרא!"

והרי זה ממש המקרה, אשר יקרה את בני האדם.

בהיותם כאן עלי אדמות, בעולם השפל הזה, מצוי הוא, כביכול, מלך מלכי המלכים הקב"ה, בביתו של כל יהודי. שעת כושר מצוינת יש לאדם להתקרב אליו ולהדבק בו יתברך על ידי למוך התורה וקיום המצוות. ברם, רבים הם המחמיצים שעת כושר זו ולכשירצו להגיע אל מלכו של עולם בארמונו – שוב לא יהיה הדבר קל כלל ועיקר ומי יודע אם תעלה זאת בידם.

ישים כל אחד ואחד דבר זה ללבו, כדי שידע להשתמש בשעת הכושר בעוד שרוי המלך עמו בבית מלונו. (משלי ה'חפץ חיים').

משל זה מדבר על שעת הכושר שיש לאדם בימי חייו, כל עוד הוא חי בעולם הזה. אולם בד בבד עם ההתעוררות שיש ממוסר ההשכל של המשל, יש לו משמעות מיוחדת בפרט לעשרת ימי תשובה, שכן בימים אלה ניתנת לנו ההזדמנות היוצאת מן הכלל, לפנות אל מלך מלכי המלכים "בְּהֶמְצָאוֹ" ולקרוא לו "בְּהִיּוֹתוֹ קְרוֹב".

מה גדולה צריכה להיות עגמת הנפש למתבונן, אם ימים יקרים אלה יחלפו ללא נצול התקרבות הקב"ה אלינו.

חסד התשובה למעלה מהשגתנו

אדם הרוצה לחזור בתשובה אמר הגר"י לוינשטיין זצ"ל באחת משיחותיו (שנחאי אלול תש"ד) ומובא ב'לקח טוב' נתקל בקושי מסוים המונע ממנו לשוב. כאשר הוא משקיף על מעשיו בהווה ובעבר והוא נזכר שזו אינה הפעם הראשונה שהוא רוצה לשוב אל ה'. היו כבר כמה וכמה

'שנת השמיטה'

פרוזבול בערב שמיטה

מערכת 'הברותא' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: האם צריכים לחשוש לדעת הרא"ש ולעשות שטר פרוזבול כבר בערב שנת השמיטה, בכדי שיוכל לתבוע חובו לאחר מכן?

תשובה: נאמר בתורה: **"מקץ שבע שנים תעשה שמיטה"** (דברים טו א). ופירש האבן עזרא: **"מקץ שבע שנים"** היינו: בתחלת השנה השביעית. ולפי זה יהיה אסור לתבוע חובו בתחלת השנה השביעית, אלא אם כן עשה פרוזבול בערב ראש השנה של שנת השמיטה. אך במסכת ערכין שנינו: **"ש'השביעית אינה משמטת, אלא בסופה"**. (כח ב) וגם ב'ספרי' פרשת 'ראה' אמרו: **"מקץ שבע שנים תעשה שמיטה"** (דברים טו א) **"בסופה! או אינו אלא בתחלתה? נאמר כאן; "מקץ". ונאמר להלן בפרשת 'הקהל': "מקץ שבע שנים במער שנת השמיטה בחג הסוכות"** (דברים לא י), מה להלן (בפרשת 'הקהל') בסופה ולא בתחלתה, אף כאן בסופה ולא בתחלתה.

וכן פסק הרמב"ם: בפרק ט מהלכות 'שמיטה ויובל' הלכה ד. אך הרא"ש הוכיח מדברי התוספתא: (גיטין ד יח) **"אימתי כותבים פרוזבול? ערב ראש השנה השביעית"** (תוספתא שביעית ח). שיש צורך לכתוב את הפרוזבול לפני כניסת שנת השמיטה. וכתב, שהטעם לזה הוא; שאף על פי שהשביעית אינה משמטת אלא בסופה, מכל מקום, הלאו של **"לא יגש את רעהו ואת אחיו פי קרא שמיטה לה"** (דברים טו ב) נוהג כבר בתחלת

וכן כתב הרמב"ן בפירושו על התורה (פרשת 'ראה') ודחה דברי רבי אברהם אבן עזרא בזה.

ומרן ה'בית יוסף' 'חשן משפט', הביא תשובת הרמב"ן הנ"ל וכתב על זה: **"וכן המנהג פשוט בארץ ישראל, לכתוב הפרוזבול בערב ראש השנה של מוצאי שביעית, ש'אין השביעית משמטת אלא בסופה"**. (סימן טז)

אך ב'שלחן ערוך הרב' כתב: שזמן כתיבת הפרוזבול לכתחלה הוא בסוף השנה הששית, בערב ראש השנה השביעית. ואם לא עשה פרוזבול בסוף השנה הששית, יעשה בשנה השביעית עד סופה. (הלכות הלואה סימן לו) וכונתו שיש לחוש לדעת הרא"ש.

וב'דרך אמונה' למרן הגר"ח קנייבסקי בהלכות שמיטה; הביא שה'חזון איש' לא נהג להחמיר לעשות פרוזבול בערב שמיטה. אולם אביו, מרן ה'קהלות יעקב', היה נוהג לחוש לדעת הרא"ש והיה עושה פרוזבול בערב שביעית.

ובשו"ת 'חתם סופר' כתב אודות תלמיד אחד שרצה להחמיר לעשות פרוזבול בסוף השנה הששית לחוש לדעת הרא"ש ושאל: "אם לעשות כן?" והשיב לו: "אנא עובדא ידענא, כי מורי ורבי הגאון החסיד רבי נתן אדלר זצ"ל, עשה פרוזבול רק בסוף השנה השביעית היא שנת תקמ"ד לפ"ק ואני יודע בבירור שלא עשה פרוזבול בסוף השנה הששית שהיא שנת תקמ"ג, כי ממש לא זזה ידי מתוך ידו לדעת כל דרכיו מוצאיו ומובאיו". (חלק 'חשן משפט' סימן ג)

בסיכום: אין צורך לכתוב פרוזבול, אלא בסוף שנת השביעית. אך יש הנוהגים לכתוב גם בערב שביעית כדי לצאת ידי חובה, גם לפי דעת הרא"ש. ■

שנת השמיטה. ודברי הגמרא בערכין **"ש'אין השביעית משמטת אלא בסופה"**, אמורים רק לגבי שמיטת החוב עצמו.

והיינו; שאם הלוה מחזיר לו החוב מעצמו, יכול המלוה לקבלו ממנו בשנת השמיטה בתור פרעון החוב ואינו צריך לומר לו: **"משמט אני"**. ורק בסוף שנת השמיטה נשמט החוב. ואם רוצה הלוה להחזיר את החוב, צריך המלוה לומר לו **"משמט אני"** ולא יטול את המעות, עד שיאמר לו הלוה: **"שלי הם ובמתנה אני נותן לך את המעות"**.

אולם רוב רובם של הראשונים חולקים על שיטת הרא"ש. ובשו"ת המיוחסות להרמב"ן (סימן צח) הביא דברי 'בעל העיטור' שכתב: כי גרסא משובשת נודמנה לו לרא"ש בתוספתא וקבלה כהלכתא בלא טעמא. והנוסחא המדויקת בתוספתא היא: **"אימתי כותבים פרוזבול? ערב ראש השנה של מוצאי שביעית"**.

דרושים
עורכי וידאו מקצועיים
להרצאותיו של הרב אמנון יצחק
שלום 050-5256070 (משעה 9:00-21:00) קו"ח לפקס: 03-6768855

חדש! חדש! חדש!
אינטרנט בטכנולוגיה מהירה ביותר, יציבה יותר והזולה ביותר
לבניי מגורים משותפים לקבלנים ולחברות
בניה בלבד
לפרטים:
050-8744946
050-5236070

מרכז ארבעת המינים גדות הכנרת
רח' בן דוד 20 פ.עודיאל 050-4111712
 (מול הצרנית השבתונים)
אתרוגים ון חו"א (רוטובר)
באשור הנאביד הגר"ו קרליץ שליט"א
השנה יבול מפרנס חדש בנקות מיוחדת מנקודות שחורות
 זמני המכירה בימי הסליחות ועשי"ת 8:30-11:00
 בער"ה ועיו"כ סגור
 ממחרת יו"כ 9:00-13:00 לפנה"צ 17:00-ערב
 ערב חג 9:00-12:00 בלבד
 כמו"כ לולבי דרי הדסים וערבות להזמנת סטים 054-8409581
 להזמנת ערבות בסיטונאות 050-4111712
 נקודת מכירה נוספת מ-1' תשרי
 בשעות הנ"ל ברח' ראב"ד 4 (ליד גן ורשא) טל: 050-4114460
בברכת מתיבה ומתיבה טובה זמל נחל

רחוב האדמו"ר מקוצק 41 בני ברק
למכירה ספרי תורה מהודרים
 שנכתבו ע"י סופרים מומחים, יראי שמים בכתב ספרדי, בית יוסף והאר"י
מבצע מיוחד
כל הרוכש ספר תורה עד ראש השנה יקבל ארוז מהודר (או עצי חיים ומעיל)
לפרטים והזמנות נא לפנות לשי
052-80-777-22

מרפאת שיניים שן וחסד
נוסד בשנת 1982
 בדיקה ויעוץ מקצועי ללא תשלום
 ♦ כתר חרסינה 570ש"ח
 ♦ שתל 1.490ש"ח ♦ תותבת 1.590ש"ח
 ♦ תותבת גמישות ללא וויס 2.990ש"ח
 ♦ ישור שיניים החל מ-4.800ש"ח
 רח' רבי עקיבא 44 ב"ב פינת הרב קוק
052-8448443 ♦ 03-5794757

יעמדו על הברכה

- ציין יוני בן גולדה ירינה יזכה לחזור בתשובה שלמה התורה והחסד
- מארקו בן אליהו יזכה לעלות במעלות התורה והחסד
- חיים בן מסעודה יזכה לזיווג הגון
- חיים בן גיליה הצלחה ולברכה בעסקים גרות טובות ושנה טובה והצלחה בכל התחומים
- חיים בן ג'ידיטה יהודית של משפחתו
- דוד בן רינה ברכה והצלחה
- משה בן נעמי צליל, גפן ונדב בני ימימה לברכה הצלחה ופרנסה בשפע
- ציון בן ג'יאורה ברכה לכל משפחתו
- לעילוי נשמת רפאל ואשר בני חנה אברהם בן סעדה חנה בת רחל
- אלאונורה בת אדה רפואה שלמה
- זיגרון אסף ואיריס ברכה בריאות והצלחה
- יעל בת אורלי רפואה שלמה במהרה
- אלברטו בן אלאונורה חינוך בשמירת המצוות
- לעילוי נשמת נזרה רחל בת בג'ילה מרים
- מישל בת אלאונורה תזכה להיות אשת חיל
- לעילוי נשמת יוסף בן שלמה
- סטפאנו בן פראנקה יזכה להיות צדיק וירא שמים
- חיים בן גיליה הצלחה בכל מעשי ידיו
- אנג'לו מרדכי בן לינה יזכה לחזור בתשובה שלמה
- אריה בן משה עליה בתורה ויראת שמים ושיהיה תלמיד חכם
- טובה בת ג'וליה רפואה שלמה

כל המעוניין לזכות ולהיות שותף בהפצת 420,000 עמודי התורה של 'גנזי המלך' בכל שבוע, יתרום 500 שקלים לע"נ, רפואה, זיווג, הצלחה, פרנסה, זרע חי וקיים וכו' ויקבל פרסום בקוביה כדלעיל.
050-6500666 03-6762226

50% הנחה עד ערב סוכות

מחיר ב-ש"ח	קלטות אודיו
2 2	1 קלטת טייפ
מחיר ב-ש"ח	1 קלטות וידאו
15 30	1 קלטת וידאו
10 20	10 וידאו ומעלה לפי-
100 200	מיני סמינר (10 קלטות וידאו)
מחיר ב-ש"ח	תקליטורים לצפיה במחשב
15 30	תקליטור בודד
20 40	סט 2 תקליטורים
25 50	סט 3 תקליטורים
30 60	סט 4 תקליטורים
100 200	10 תקליטורים
מחיר ב-ש"ח	שוונות
25 50	1 תקליטור DVD
50 100	2 תקליטור DVD
200 400	10 תקליטור DVD
5 10	1 תקליטור שמע
500 1000	ספרית שופר MP-3 (cd 400)
25 50	תקליטור תהילים תימנית MP-3
50 100	תקליטור תהילים תימנית 11 יח'

ניתן להשיג בטלפון 03-6777779
או במשרדי שופר רח' מתתיהו 10 ב"ב